

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра теорії права та кримінально-процесуальної діяльності факультету правоохоронної діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 05 «ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО»
ОПП «Право»**

Рівень вищої освіти: I (бакалаврський)
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Професійна кваліфікація: бакалавр права
Форма здобуття освіти: денна

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
Протокол від «___» _____ 202_ року № _____
**Начальник (завідувач) кафедри теорії
права та кримінально-процесуальної діяльності**
полковник юстиції Наталя ОРЛОВСЬКА

«___» _____ 2021 року

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета вивчення навчальної дисципліни. Метою вивчення навчальної дисципліни «Громадянське суспільство» є формування у студентів (слухачів) розгорнутого уявлення про громадянське суспільство та його інститути, структуру, функції, ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування. Крім того, метою дисципліни є ознайомлення студентів з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави, а також роллю й можливостями інституцій громадянського суспільства у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту в Україні.

Завдання навчальної дисципліни. Завданням курсу «Громадянське суспільство» є ознайомлення студентів (слухачів) з основними позиціями сучасного наукового дискурсу з проблем громадянського суспільства, зробити огляд основних теоретичних моделей громадянського суспільства, визначити його структуру, інституційну та ціннісну складові; створення передумови (інформаційні та пізнавально-психологічні) для вироблення курсантами (слухачами) свого власного погляду на проблеми громадянського суспільства, взаємовідносини громадянського суспільства та держави, їхньої роль у поступі суспільства та розбудові держави, діяльності соціальних інститутів.

Зміст навчальної дисципліни.

Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції.

Тема 2. Держава та громадянське суспільство.

Тема 3. Громадянське суспільство і демократія.

Тема 4. Теоретико-методологічні проблеми взаємодії демократичної, правової, соціальної держави і громадянського суспільства.

Тема 5. Проблеми співвідношення повноважень органів місцевого самоврядування і органів самоорганізації громадянського суспільства.

Тема 6. Свобода як ключова засада громадянського суспільства.

Тема 7. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. Громадянська культура.

Тема 8. Діяльність громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика.

Тема 9. Громадянське суспільство у процесі модернізації сучасної України.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 18 год., практичні заняття – 18 год., індивідуальна робота – 20 год., самостійна робота – 30 год., підсумковий контроль – 4 год.; разом – 90 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного навчання, мозкового штурму і візуалізації); семінарські та практичні заняття (з використанням методів імітаційного моделювання, фіксованих виступів), самостійна робота (підготовка конспектів з теми).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, захист практичних робіт, перевірка індивідуальних завдань, підсумковий контрольний захід.

Вид семестрового контролю: диференційований залік.

Навчальні ресурси:

1. Громадянська освіта : посібник / О.В. Літвінов, Н.М. Літвінова, за заг. ред. О.В. Літвінова. – Д. : ТАМАРИСК, 2017. – 100 с.
2. Рибалка В.В. Соціально-педагогічне і психологічне забезпечення розвитку дієвого громадянського суспільства і особистості громадянина: посібник. / В.В. Рибалка. – К.:ТАЛКОМ, 2018. – 226 с.
3. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, вид. 11-е, доп. і перероб. – Київ : 2016. – 48с.
4. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О.М. Балакірева, Т.В. Бельська [та ін.]; за ред. О.А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с .

Площинська А. О. ploshchynska1611@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Цивільне право, адміністративне право, конституційне право.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин																Форми підсумкового контролю							
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	польові ігри	курсорова робота	модульний контроль	підсумковий контроль	-----	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання					курсорова робота	ІРГР
1	1		90	46	16	12				14			4		22	22							22		+	
Усього за дисципліну			90	46	16	12				14			4		22	22							22		+	

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.3; МН1.5; МН2.1; МН3.1; МН3.2; МН3.6; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК2.2; МК2.4; МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.2; МК3.3; МК4.1; МК4.3; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТАМИ

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у студентів наступних програмних компетентностей:

А) загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-9 Здатність працювати в команді.

ЗК-10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-12 Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК-13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК-14 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

ЗК-15 Прагнення до збереження навколишнього середовища

Б) Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК-1 Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

ФК-2 Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів

ФК-3 Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи

ФК-4 Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

ФК-5 Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ФК-6 Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

ФК-7 Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

ФК-8 Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ФК-9 Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.

ФК-10 Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.

ФК-11 Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

ФК-12 Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

ФК-13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

ФК-14 Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК-15 Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК-16 Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ФК-17 Володіти основами психологічних знань, технологіями творчого психологічного мислення, психологічним інструментарієм дослідження особистості та малих соціальних груп

ФК-18 Здатність аналізувати та застосовувати на практиці психологічні прийоми в професійному спілкуванні. Розуміння психологічних процесів під час вчинення юридичних дій.

ФК-19 Розуміння сучасних можливостей, функцій та завдань судової медицини і судової психіатрії, методів та методики судової медицини і судової психіатрії, закономірностей виникнення слідів, збору та дослідження слідів медично-біологічного характеру.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН-3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-4 Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН-6 Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН-7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН-3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

Знання: законодавства, яке регулює процес організації навчання.

Розуміння: змісту відповідних норм законодавства про освіту.

Застосування: законодавства, яке регламентує порядок проведення самоосвіти.

Аналіз: змісту відповідних норм законодавства.

Синтез: прийняття індивідуального рішення як результату діяльності з питань реалізації законодавства.

Оцінювання: діяльності громадських організацій на предмет її відповідності нормам законодавства, яке регламентує діяльність інститутів громадянського суспільства.

ПРН-4 Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

Знання: законодавства, яке регламентує засади діяльності та функціонування громадянського суспільства.

Розуміння: місця громадських організацій в суспільстві.

Застосування: положень законодавства, яке регламентує діяльність інститутів громадянського суспільства.

Аналіз: правового статусу інститутів громадянського суспільства.

Синтез: знань про правовий статус інститутів громадянського суспільства в Україні.

Оцінювання: чинного законодавства, яке визначає порядок діяльності громадських організацій, благодійних організацій, громадських ініціатив.

ПРН-6 Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

Знання: законодавства, яке регламентує засади діяльності та функціонування громадянського суспільства.

Розуміння: місця громадських організацій в суспільстві.

Застосування: положень законодавства, яке регламентує діяльність інститутів громадянського суспільства.

Аналіз: правового статусу інститутів громадянського суспільства.

Синтез: знань про правовий статус інститутів громадянського суспільства в Україні.

Оцінювання: чинного законодавства, яке визначає порядок діяльності громадських організацій, благодійних організацій, громадських ініціатив.

ПРН-7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

Знання: законодавства, яке регламентує засади діяльності та функціонування громадянського суспільства.

Розуміння: місця громадських організацій в суспільстві.

Застосування: положень законодавства, яке регламентує діяльність інститутів громадянського суспільства.

Аналіз: правового статусу інститутів громадянського суспільства.

Синтез: знань про правовий статус інститутів громадянського суспільства в Україні.

Оцінювання: чинного законодавства, яке визначає порядок діяльності громадських організацій, благодійних організацій, громадських ініціатив.

№ теми	Найменування теми	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин								Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5	6	7	8			
8	Діяльність громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика.	4	Л(2)	Сз (2)	Гз (2)								
9	Громадянське суспільство у процесі модернізації сучасної України.	4	Л(2)	Сз (2)	Гз (2)		Із						
	Диференційований залік	4											
Всього		40									Всього		40

Умовні скорочення:

Лекція - Л

Лабораторне заняття – Лз

Семінарське заняття - Сз

Групова вправа - Гв

Рольова гра - Рг

Контрольна робота - Кр

Курсова, дипломна робота (проект) - Кдр

Диференційований залік - Дз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - Пз(2)

Практичне заняття - Пз

Групове заняття - Гз

Індивідуальне заняття - Із

Тактико-стройове заняття - Тсз

Ділова гра - Дг

Модульний контроль - Мк

Залік - З

Екзамен - Е

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
2 курс					
4 семестр					
1			9	Тема 1. Громадянське суспільство: сутність та функції.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Виникнення громадянського суспільства та умови його функціонування 1. Поняття, структура та функції громадянського суспільства. 2. Інститути та функції громадянського суспільства. 3. Моделі громадянських суспільств. 4. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлення про нього.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.10]; [2.1, с. 167-172]; [2.2, с. 3-9, 23-37]; [2.3]
		самостійна робота	3	1. Громадянське суспільство як умова свободи і демократії. 2. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.10]; [2.1, с. 167-172]; [2.2, с. 3-9]; [2.3]
	2	семінарське заняття	2	Заняття 2. Громадянське суспільство та основні проблеми його формування 1. Громадянське суспільство: сутність і тенденції реформування. 2. Громадянське суспільство: історичний і політологічний контекст. 3. Соціополітична структура та функції громадянського суспільства. 4. Моделі громадянських суспільств, їх характеристика.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 172-183]; [2.2, с. 10-23]; [2.3]
	3	Групове заняття	2	Заняття 3. Проблемні аспекти розвитку громадянського суспільства 1. Тенденції розвитку громадського сектору в Україні	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 172-183]; [2.2, с. 10-23]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
				2. Актуальні аспекти законодавства з питань розвитку громадянського суспільства	
2			7	Тема 2. Держава та громадянське суспільство.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Відносини та взаємовплив громадянського суспільства і держави. 1. Громадянське суспільство як підсистема соціальної системи. 2. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. 3. Вплив громадянського суспільства на розвиток державотворчих процесів 4. Структура громадянського суспільства: інститути, норми, культура, цінності.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 183-185]; [2.2, с. 287-300]; [2.3]
		самостійна робота	3	Поняття <i>societas civis</i> у стародавньому Римі. П. Розанваллон про поділ на державу, громадянське та політичне суспільство.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 172-183]; [2.2, с. 10-23]; [2.3]
	2	семінарське заняття	2	Заняття 2. Взаємозв'язок держави та громадянського суспільств. 1. Особливості розвитку громадянського суспільства у правовій державі. 2. Громадянське суспільство як опонент і союзник правової держави. 3. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства у розвинутих демократичних країнах. 4. Концепція корпоративного громадянства.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 172-183]; [2.2, с. 10-23, 117-245]; [2.3]
3			7	Тема 3. Громадянське суспільство і демократія.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Громадянське суспільство як умова свободи та демократії. 1. Поняття та умови функціонування демократії. 2. Вплив цілей сталого розвитку організацій	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
				громадянського суспільства на формування демократичної держави. 3. Характеристика представницьких інститутів демократії. 4. Методи й механізми захисту прав людини	
		самостійна робота	3	1. Перехідні процеси та «Наздоганяюча модель» розвитку громадянського суспільства.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]
	2	групове заняття	2	Заняття 2. Демократія і громадянське суспільство. 1. Демократія як система збалансування сил та інтересів і громадянське суспільство як її умова. 2. Вплив політичної трансформації на форму громадянських суспільств. 3. Типологія прав людини. 4. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 195-198]; [2.2, с. 301-320]; [2.3]
4			7	Тема 4. Теоретико-методологічні проблеми взаємодії демократичної та правової держави і громадянського суспільства.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Питання взаємодії демократичної та правової держави і громадянського суспільства. 1. Тенденції розвитку громадянського суспільства у правовій державі 2. Різниця між традиційним та громадянським суспільствами. 3. Громадянське суспільство: сфера приватних інтересів та індивідуального вибору.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
		самостійна робота	3	Сократ, Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон про змішане правління та роль права в типології державних форм.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
	2	лекція	2	Заняття 2. Правова держава і громадянське суспільство. 1. Особливості функціонування правової держави в сучасних	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
				<p>умовах.</p> <p>2. Громадянське суспільство як опонент і союзник правової держави.</p> <p>3. Громадянське суспільство: сфера приватних інтересів та індивідуального вибору.</p>	
5			7	Тема 5. Проблеми співвідношення повноважень органів місцевого самоврядування і органів самоорганізації громадянського суспільства.	
	1	лекція	2	<p>Заняття 1. Взаємодія органів місцевого самоврядування і органів самоорганізації громадянського суспільства.</p> <p>1. Взаємодія влади та громадянського суспільства у формуванні й реалізації державної та місцевої політики</p> <p>2. Стан застосування традиційних механізмів громадської участі на місцевому рівні.</p> <p>3. Законодавчі ініціативи щодо розширення можливостей громадської участі у формуванні місцевої політики</p>	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
		самостійна робота	3	<p>Нові практики самоорганізації молоді в умовах децентралізації влади.</p> <p>Сучасні практики громадської активності та самоорганізації</p> <p>Запобігання та протидія корупції у роботі організацій громадянського суспільства.</p>	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
	3	групове заняття	2	<p>Заняття 2. Участь органів самоорганізації громадянського суспільства в діяльності органів влади.</p> <p>1. Співвідношення категорій «управління» та «самоврядування»: характеристика основних підходів.</p> <p>2. Самоврядування як властивість громадянського суспільства: розуміння категорії</p> <p>3. Доступ до публічної інформації в органах місцевого самоврядування.</p> <p>4. Поняття та ознаки самоорганізації громадян (населення)</p>	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
6			7	Тема 6. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Основні права людини і громадянина 1. Громадянське суспільство та права людини 2. Вплив організацій громадянського суспільства на захист прав людини в Україні та світі 3. Правозахисні громадські організації та їх роль у забезпеченні прав людини	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
		самостійна робота	4	1. Українська Гельсінська спілка з прав людини та її роль у забезпеченні прав людини в Україні 2. Поняття та ознаки юридичного обов'язку. 3. Система обов'язків громадян України. Правова свобода як фундаментальна засада побудови громадянського суспільства.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
	2	семінарське заняття	2	Заняття 2. Проблеми системи прав людини 1. Класифікація прав людини. Різноманітність підходів. 2. Негативні і позитивні права. 3. Особисті (громадянські) права. 4. Політичні права та економічні права. 5. Соціальні, культурні та екологічні права.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]
7	3	групове заняття		Заняття 3. Зміст правового статусу людини та громадянин 1. Громадянське суспільство та права людини 2. Вплив організацій громадянського суспільства на захист прав людини в Україні та світі 3. Правозахисні громадські організації та їх роль у забезпеченні прав людини	
			8	Тема 7. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. Громадянська культура.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Громадська думка як інститут демократичного суспільства. 1. Поняття і функції громадської думки. 2. Проблеми інституалізації громадської думки в Україні.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
				3. Потенційні і реальні ефекти впливу ЗМІ та Інтернету на розвиток і зміцнення громадянського суспільства. 4. Поняття та основні виміри політичної і громадянської культури.	
		самостійна робота	4	Потенційні і реальні ефекти впливу ЗМІ на розвиток і зміцнення громадянського суспільства.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
	2	семінарське заняття	2	Заняття 2. Громадська думка як соціальний інститут. 1. Взаємодія громадської думки і влади. 2. Розвиток електронної демократії в Україні. 3. Політична культура як громадська компетентність та її прояв у формі громадської участі.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]
8			8	Тема 8. Діяльність громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Громадські організації у демократичному суспільстві. 1. Відмінність статусу та функцій політичних партій та громадських організацій у суспільстві й у політичній системі. 2. Види та функції громадських організацій. 3. Юридичний статус громадських організацій. 4. Міжнародні громадські організації та їх вплив на функціонування громадянського суспільства.	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]
		самостійна робота	4	Лобізм, його легалізація та регламентація. Антикорупційна діяльність організацій громадянського суспільства	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 187-193]; [2.2, с. 246-386]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	2	практичне заняття	2	<p><u>Заняття 2. Питання діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві.</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Громадянське суспільство як мережа громадських організацій. 2. Статус та ознаки громадських організацій (недержавність, неприбутковість, добровільність). 3. Міжнародні громадські організації 	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]
9	1	Лекція	2	<p><u>Тема 9. Громадянське суспільство у процесі модернізації сучасної України.</u></p> <p><u>Вплив громадянського суспільства на процес модернізації в Україні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-правова держава як результат політичної і соціальної модернізації України. 2. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: можливості і реальність в умовах модернізації. 	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]
		Самостійна робота	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток громадянського суспільства в сучасній Україні. 2. «Ймовірнісні сценарії» розвитку громадянського суспільства запропоновані українським вченим Ф.Рудичем. 3. Спроможність політичного режиму вирішувати першочергові проблеми громадян в Україні. 	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195]; [2.2, с. 51-78, 272-274]; [2.3]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	2	Семінарське заняття	2	<p><u>Шляхи становлення громадянського суспільства у процесі модернізації сучасної України.</u></p> <p>1. Діалектика відносин держави та інститутів громадянського суспільства в Україні.</p> <p>2. Органи самоорганізації населення як чинник розвитку громадянського суспільства в Україні.</p> <p>3. Роль ЗМК у побудові громадянського суспільства.</p> <p>4. Проект «Електронна демократія в Україні» як чинник розвитку громадянського суспільства.</p> <p>5. Сім'я в контексті розбудови громадянського суспільства в Україні.</p>	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195];
	3	Групове заняття	2	<p><u>Сучасні аспекти розвитку громадянського суспільства</u></p> <p>1. Проект «Електронна демократія в Україні» як чинник розвитку громадянського суспільства.</p> <p>2. Сім'я в контексті розбудови громадянського суспільства в Україні.</p>	[1.1]; [1.2]; [1.4]; [1.9]; [2.1, с. 193-195];
		Індивідуальна робота (реферат)	20	Написання реферату за визначеними темами	
Диференційований залік			4		
Разом за семестр			90		
Разом за курс			90		
Усього за дисципліну			90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правові акти

- 1.1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
- 1.2. Всеобщая декларация прав человека (рос/укр) (*) Принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
- 1.3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. // Голос України, 10 січня 2001 року. – № 3 (2503). – С. 6-8.
- 1.4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнятий і відкритий для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 2200А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року.
- 1.5. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року // Відомості Верховної Ради України, 1998. – № 20. – Ст. 99.
- 1.6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року // Голос України. – 5 квітня 2006 року. – № 62. – С. 14.
- 1.7. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року // Юридичний Вісник України: Інформаційно-правовий банк. – 31 січня – лютого 2004 року. – № 5.
- 1.8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу). Справа № 1-23/2009. 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009.
- 1.9. Про Засади державної політики України в галузі прав людини: Постанова Верховної Ради України 17 червня 1999 року № 757-XIV // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 35, ст.303.
- 1.10. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.97 № 7.
- 1.11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1997. – № 24. – Ст. 170.
- 1.12. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 року № 2494-XII // Відомості Верховної Ради України, 1992. – № 36. – Ст. 529.
- 1.13. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України, 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст. 133.

2. Базова

- 2.1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, вид. 11-е, доп. і перероб. – Київ : 2016. – 48с.

- 2.2. Громадянська освіта : посібник / О.В. Літвінов, Н.М. Літвінова, за заг. ред. О.В. Літвінова. – Д. : ТАМАРИСК, 2017. – 100 с.
- 2.3. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2008. – 55 с.
- 2.4. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Методичні рекомендації / А.О. Красносільська, М.В. Лациба, А.В. Волошина, В.О. Купрій, Н.М. Чермошенцева, О.Л. Ващук. - К.: Агентство «Україна», 2013. – 180 с.
- 2.5 Рибалка В.В. Соціально-педагогічне і психологічне забезпечення розвитку дієвого громадянського суспільства і особистості громадянина: посібник. / В.В. Рибалка. – К.:ТАЛКОМ, 2018. – 226 с.
- 2.5. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О.М. Балакірева, Т.В. Бельська [та ін.]; за ред. О.А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с

3. Додаткова

1. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навч. посіб. / за ред. Ю. П. Сурміна, А. М. Михненко ; авт. кол.: Сурмін Ю.П., Михненко А.М., Крушельницька Т.П. та ін. – К. : НАДУ, 2011. – 388 с.
2. Громадянське суспільство: історія та сучасність / за ред. Т. В. Розової. – Одеса : Юрид. л-ра, 2010. – 342с.
3. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
4. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К. : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.
5. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. - К.: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с
6. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора: Навчальний посібник. – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.
7. Кравчук В.М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні: монографія. – Тернопіль, 2011
8. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень : навч.посіб. / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 294с.
9. Нуреев, Р. М. Теория общественного выбора. Курс лекций [Текст] : учеб. пособие для вузов / Р. М. Нуреев; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2005. – 531 с.
10. Основи демократії: підручник / за ред. А.Ф.Колодій. – Львів. Астролябія, 2009. - 832с.
11. Пріоритети розвитку громадянського суспільства України / М. Лациба, О.Вінніков, Л. Сідельнік, Д. Український.; Український незалежний центр політичних досліджень. – К., 2008. – 188с.

12. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О. М. Балакірева, Т. В. Бельська [та ін.]; за ред. О. А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с.
13. Соціальне партнерство і державна політика: від теорії до практики демократизації державного управління : монографія /В. М. Мартиненко (кер. авт. кол.), О. М. Крутій, А. В. Стойка та ін. – Х. : Магістр, 2009. – 251 с.
14. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.. А. Садовенко, Л.Масловська, В. Серета, Т.Тимошка. 2_ге вид. – К., 2011. – 392с.

4. Інформаційні ресурси в інтернеті (інтранеті)

1. <http://www.court.gov.ua> – Судова влада України (офіційний портал)
2. <http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України
3. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України
4. <http://sc.gov.ua> – Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
5. <http://revestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <http://zakonl.rada.gov.ua> – Законодавство України
7. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
8. 10.241.24.9. - Модульне середовище навчання.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Студенти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли студент не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо студент (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, студенту (слухачу) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною

шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку студент (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний